

Virkeligheden er altings prøve

Af Lis Mikkelsen

Den sønderjyske skjald Morten Eskesen (1826-1913) oplevede, at lyset blev tændt, da han kom på Rødding Højskole. Opholdet blev begyndelsen til et liv i folkeoplysningens tjeneste. Morten Eskesen blev forfatter, komponist, foredragsholder, troubadour og underviser, og han fortalte altid, at begyndelsen var opholdet på Rødding Højskole.

Min mands forældre havde været på Vallekilde Højskole. Her havde de mødt hinanden, og de havde de bedste minder fra højskolen. Skønt de kom til at bo i Sønderjylland, og ikke havde fysisk kontakt med Vallekilde, omtalte de altid forstander Hans Trier som et kært familiemedlem, hvis vel lå dem stærkt på sinde.

I dag er meget forandret. Højskolen er ikke længere en revolutionerende institution, der ændrer elevernes liv for altid. Højskolerne ledes ikke af patriarker, der sætter livslange præg på eleverne. Højskolen er en niche i uddannelsesspektret. Den er for de få af en årgang, der søger ind på en af landets 73 højskoler. Højskolen er en mellemstation i et ellers målrettet uddannelsesforløb, hvor prøver spiller en afgørende rolle.

Jeg kender især en højskole rigtig godt. Højskolen blev oprettet i 1984. Den blev grundlagt af 4 idealistiske lærere, der ønskede at videregive en glæde ved musik og teater. Engagerede lærere er det bedste udgangspunkt for en skoles succes, og det lykkedes at oparbejde en lokal entusiasme og at fylde lokalerne med glade, kreative elever.

Det gik godt i en årrække. En overgang kom hver 4. elev på højskolen med penge fra bistandshjælpen, men det blev ikke ved med at gå. Nogle af de entusiastiske lærere søgte andre græsgange, og på et tidspunkt var skolen lige ved at lukke. En vinter var der tilmeldt 6 elever, og man måtte meddele, at der ikke blev noget vinterhold. Bestyrelsen overvejede, om man kunne stille ind på andre kanaler for at redde, hvad alle anså for at være et knusende godt tilbud.

Kunne man fx indføre fag, der førte direkte til konservatoriets adgangsprøve? Kunne man indføre fag, der havde sigte mod tonemesteruddannelsen? Kunne man lave kurser, der sigtede målrettet mod skuespillerskolernes optagelsesprøver?

De gamle højskolelærere slog 7 kors for sig ved tanken om, at noget, der lignede eksamensfag, skulle snige sig ind i deres højskole.

I 11. time foretog man en feberredning: Man ansatte en ny forstander. Den

gamle var en god højskolemand , der havde ført skibet sikkert gennem kendte farvande. Nu ventede fremmede kyster.

Den ny forstander var en sidste krampetrækning. Ikke den ventede profil: en mand fra det kulturradikale miljø med Information til morgenkaffen, men en leder fra erhvervslivet med militær baggrund. Det var noget af en satsning.

Han ændrede mange ting. Først det forhold, at der ingen elever var. Det lykkedes ham at vende skuden, og det må have været svært. Opskriften forbløffede alle, der forventede en mand, der kunne holde foredrag, synge af højskolesangbogen og skælde ud på regeringen. I stedet kom der stram budgetstyring og budgetkontrol. Det viste sig at fremme de kreative processer i stedet for at bremse dem.

Alle ansatte havde set skriften på væggen og vidste, at der slet ingen kreative processer var, hvis der ikke skete noget. Militærmanden ansatte en veluddannet blæksprutte, hvis fornemste opgave var at skaffe elever. Strategien var at fange de unge, hvor de befandt sig. Et progressivt grafisk firma lavede en iøjnefaldende hjemmeside. Blæksprutten fulgte omgående alle henvendelser op, og der kom gang i tilmeldingerne.

Der havde altid været lokal opbakning til højskolen. Nu blev supporten systematiseret. Der nedsattes en gruppe af aktive ældre borgere, der gerne ville give en hånd med for at sikre højskolen en fremtid. Gruppen tog sig (og tager sig) af hækklipning, rengøring, maling og alle forefaldende opgaver. Derfor fremstår skolen smukt vedligeholdt og trimmet.

Det kunne naturligvis ikke have ladet sig gøre, hvis ikke højskolen havde hvilet på et sundt koncept. Men det var først, da konceptet blev ændret til et moderne tidssvarende undervisningstilbud, at elevgrundlaget blev bæredygtigt. Forstanderen brugte de redskaber, ledere bruger uden for højskolen:

- Økonomistyring
- Kommunikation
- Markedsføring.

Derudover var de faglige kvaliteter i orden.

En undersøgelse fra Ry Højskole afdækkede for nogle år siden, hvorfor eleverne valgte at tage på højskole. En del af eleverne siger, at de er stødt på højskolen ved en tilfældighed. Hvis man ønsker at afsætte sit brandgode tilbud, skal ”kunderne” ikke støde på det ved en tilfældighed.

En af konklusionerne på undersøgelsen var, at et højskoleophold er studieforberedende. Mange af deltagerne i undersøgelsen nævner dette faktum som en overraskelse og en uventet appelsin i turbanen.

Hvorfor har Højskoleforeningen ikke dette som et stort fælles slogan? For det er vel noget af det værdifulde, højskolerne kan? Hvorfor har Højskoleforeningen ikke fået dette punkt med på alle studievejlederes uddannelsesforløb? Ja, undersøgelsen viste i øvrigt også, at studievejlederne i mange tilfælde slet ikke havde højskoletilbudet med på deres liste.

I en tid hvor alle andre skoler dokumenterer alt mellem himmel og jord, må man konstatere, at højskolen ikke dokumenterer noget som helst. Den går ud fra, at alle ved, hvad den står for, og at det naturligvis er kvalitet i sig selv.

Måske kunne Højskoleforeningen trække en af de ældste af gangerne af stalden: Det levende ord. Måske kunne det være en tillokkende overskrift i en tid, hvor det virtuelle møde har erstattet mødet mellem mennesker. En skole, der kan byde på rigtige venner i stedet for facebook-venner vil uden tvivl have et publikum.

Højskolen er ikke et fritidshjem, hvor man kan pusle med hobbyarbejde. Det er ikke en social varmemestue eller en personlig luksus, hvor opholdet er en stor fest. Et højskoleophold skal være hårdt fagligt arbejde i et godt socialt rum. Højskolen skal være en slags samfundshjælper. Den knapper låget af til samfundet, så der er adgang for den unge. Men den unge må selv tage for sig af indholdet.

Et elevhold er besætning på et skib. De er ikke passagerer. De er aktive i skibets fremdrift. Men der må naturligvis være nogle navigatører, der sætter kursen. Jeg synes, det er helt i orden, at skibet i kortere perioder får ny besætning fx af ældre, der også gerne vil se verden.

Jeg tror på højskolen, men lidt af ballasten må smides overbord, og maskinrummet må moderniseres, så højskoleskibet stadig kan sejle på forbindelsen mellem ungdommen og samfundet.